

INHOUD

INLEIDING EN LEESWIJZER

1	OPBOUW VAN HET BOEK	12
2	LEESWIJZER	13

DEEL 1 - SITUERING EN BEGRIPSOMSCHRIJVING VAN LEERBEREIDHEID

1	LEERBEREIDHEID IN EEN NOTENDOP	15
2	ONDERDELEN VAN LEERBEREIDHEID VERDER VERDIEPT	17
2.1	De leermotivatie van leerlingen	17
2.1.1	Wat is motivatie? Het onderscheid tussen intrinsieke en extrinsieke motivatie als vertrekpunt	18
2.1.2	De zelfdeterminatietheorie: redenen om te leren als invalshoek	19
2.1.3	De prestatiedoelentheorie: doelen om te leren als invalshoek	27
2.2	Interesse van leerlingen: inhoud om te leren als invalshoek	30
2.2.1	Wat is interesse?	31
2.2.2	De ontwikkeling van interesse aan de hand van het vier-fasenmodel	32
2.3	De doelmatigheidsbeleving van leerlingen: verwachtingen bij het leren als invalshoek	34
2.3.1	Wat is persoonlijke doelmatigheidsbeleving?	34
2.3.2	Persoonlijke doelmatigheidsbeleving en de impact op leerlingengedrag	37
2.3.3	Bronnen van persoonlijke doelmatigheidsbeleving	39
3	INTEGRATIE VAN DE MOTIVATIETHEORIEËN: EEN AANZET TOT VERTAALSLAG NAAR DE PRAKTIJK	40
3.1	De tien principes die motiveren, inspireren én werken	40
3.2	De onderdelen van leerbereidheid samengebracht	42
3.2.1	Interesse	42
3.2.2	Zelfinschatting	44
3.2.3	Context	45
4	AFRONDEND	49

DEEL 2 – WAT LEERT ONDERZOEK OVER DE OORZAKEN VAN (EEN GEBREK AAN) LEERBEREIDHEID

1	SOCIO-CULTURELE INVLOEDEN	51
1.1	Familiale achtergrond van leerlingen	51
1.2	De invloed van peers	57
2	LEERKRACHTINVLOEDEN	59
2.1	Goede inter-persoonlijke leerkracht-leerling relaties	60
2.2	Een veilig klas- en leerklimaat met aandacht voor samenhang en samenwerking	62
2.3	Duidelijkheid en aard van de vooropgestelde leerdoelen	63
2.3.1	Duidelijkheid van de vooropgestelde leerdoelen	64
2.3.2	De aard van de vooropgestelde leerdoelen	64
2.4	Autonomieondersteunende aanpak van de leerkracht	66
2.4.1	Het effect van het ervaren van autonomie op de leerbereidheid van leerlingen	66
2.4.2	Over autonomie en hoe leerkrachten autonomie kunnen ondersteunen	67
2.5	Leerbereidheidsbevorderende structuur in het klas- en leerproces	74
2.5.1	Structuur in het klasproces: Duidelijke en aanvaardbare grenzen	74
2.5.2	Structuur in het leerproces: Structuur in de didactische aanpak en leermiddelen	75
2.6	Aanboren en ontwikkelen van de interesses van leerlingen	76
2.6.1	Rechtstreekse invloeden op interesse	77
2.6.2	Onrechtstreekse invloeden op interesse	82
2.7	Differentiatie en het voorstellen van uitdagingen op maat	84
2.7.1	Differentiatie naar voorkennis en beheersingsniveau	84
2.7.2	Differentiatie naar interesse	85
2.7.3	Differentiatie naar kwaliteit van de motivatie	86
2.8	Het gebruik van feedback en beloningen	88
2.9	Opvattingen van de leerkracht over leren, over de eigen leerlingen en over zichzelf	95
2.9.1	De wijze waarop de leerkracht kijkt naar de invulling van leerdoelen en de ontwikkeling van leerlingen	96
2.9.2	De wijze waarop de leerkracht kijkt naar de leerbereidheid van de eigen leerlingen	97
2.9.3	De wijze waarop de leerkracht de eigen doelmatigheidsbeleving ervaart	100
3	SCHOOLINVLOEDEN	101
3.1	De wijze waarop de schoolcontext leerbereidheid kan beïnvloeden	101
3.2	De wijze waarop de schoolcultuur leerbereidheid kan beïnvloeden	103
4	AFRONDEND	107

DEEL 3 – UITWERKING VAN DE PRAKTIJKPRINCIPES

1	PRAKTIJKPRINCIPE 1 - BLIJF WERKEN AAN EEN POSITIEVE RELATIE MET JE LEERLINGEN	109
1.1	Meet je een grondhouding van empathie, aanvaarding en authenticiteit aan als basis voor een positieve relatie met je leerlingen	110
1.2	Gebruik 'actief luisteren' om de relatie met je leerlingen te versterken	111
2	PRAKTIJKPRINCIPE 2 - ZORG VOOR EEN VEILIG LEERKLIMAAT DOOR HET BIEDEN VAN DUIDELIJKE GRENZEN EN HET WERKEN AAN EEN HECHTE KLASGROEP	115
2.1	Werk aan een hechte klasgroep	115
2.2	Zorg voor orde en rust wanneer er gewerkt en geleerd wordt	123
3	PRAKTIJKPRINCIPE 3 - KIES ONDERWERPEN, METHODES EN ACTIVITEITEN DIE ZOVEEL MOGELIJK DE INTERESSE VAN JE LEERLINGEN PRIKKELEN	126
3.1	Sluit aan bij de bestaande interesses van jouw leerlingen	126
3.2	Lok de interesse voor je leerstof uit	129
4	PRAKTIJKPRINCIPE 4 - HELP LEERLINGEN ZICH TE VERBINDEN MET (HET BELANG VAN) ONDERWERPEN EN TAKEN, ZEKER OOK ALS DIE NIET SPONTAAN DE INTERESSE VAN LEERLINGEN PRIKKELEN	131
5	PRAKTIJKPRINCIPE 5 - LUISTER (BIJ HET AANBRENGEN VAN LEERINHouden) OPRECHT EN ERKENNEND NAAR WEERSTAND BIJ LEERLINGEN EN NAAR UTINGEN VAN NEGATIEVE GEVOELEN	136
5.1	Strategieën in het omgaan met weerstand	137
5.2	Geef erkenning voor verdienste en voor ervaren onrecht	139
6	PRAKTIJKPRINCIPE 6 - VERKIES AUTONOMIEONDERSTEUNEND BOVEN CONTROLEREND TAALGEBRUIK	141
7	PRAKTIJKPRINCIPE 7 - BIED STRUCTUUR AAN IN DE RICHTING VAN HET LEERDOEL.	145
8	PRAKTIJKPRINCIPE 8 - BIED GEPASTE EN HAALBARE UITDAGING: LEG DE LAT NET HOOG GENOEG, NIET TE HOOG EN NIET TE LAAG	151
9	PRAKTIJKPRINCIPE 9 - GEEF FEEDBACK DIE EEN VERBINDING MAAKT TUSSEN WAT LEERLINGEN DOEN (OF NIET DOEN) EN HET BEREIKEN VAN HET BEOOGDE DOEL	154
10	PRAKTIJKPRINCIPE 10 - HOUD VOELING MET JE EIGEN BEHOEFTE, JE EIGEN INTERESSES, JE EIGEN MOTIVATIE EN ZORG VOOR STRUCTURELE ONDERSTEUNING EN INSPIRATIE VOOR JEZELF ALS LERAAR	159

DEEL 4 – METHODOLOGISCHE TOELICHTING BIJ DE LITERAATUURSTUDIE

1	WAT IS EEN SYSTEMATISCHE LITERAATUURSTUDIE?	165
2	INHOUDELIJKE EN METHODOLOGISCHE EISEN BIJ DE LITERAATUURSTUDIE	165
2.1	Inhoudelijke eisen aan het te gebruiken onderzoek	166
2.2	Methodologische eisen aan het te gebruiken onderzoeken	166
2.2.1	Algemene wetenschappelijke vereisten	167
2.2.2	Specifieke vereisten aangaande de doelgeschiktheid van de studies	167
3	AANPAK BIJ HET VERZAMELEN EN SELECTEREN VAN BRUIKBARE BRONNEN	169

DEEL 5 – BIBLIOGRAFIE EN SUGGESTIES VOOR VERBREDING EN VERDIEPING

1	OM TE LEZEN: GEANNOTEEERDE BIBLIOGRAFIE VAN EEN AANTAL INSPIRERENDE BRONNEN	171
2	OM TE KLIKKEN: INTERESSANTE WEBSITES	174
3	OVERZICHT VAN IN DEZE STUDIE GECONSULTEERDE BRONNEN	176